

Burger- en gedragperspectief betrekken bij beleidsvorming. Hoe doe je dat?

Je bent bezig met de ontwikkeling van nieuw beleid en je wilt waarschijnlijk het volgende weten:

- Wat zijn de gedragseffecten van het nieuwe beleid?
- Hoe sluit het beleid het beste aan bij de burgers voor wie het is bestemd?

Dit document helpt je op weg en beantwoordt je vragen. Begin bij de eerste stap en kijk daarna welke informatie je nog meer nodig hebt. Het is niet altijd nodig om alle stappen te doorlopen. Zo is de derde stap vooral geschikt als het nieuwe beleid al wat verder is uitgewerkt.

Stap 1: Raadpleeg bestaande onderzoeken en ervaringen

Stap 2: Betrek de doelgroep bij de ontwikkeling van nieuw beleid

Stap 3: Test onderdelen van het nieuwe beleid bij de doelgroep

Tip: schakel de hulp in van een van de gedragsexperts van jouw departement. Klik HIER of scan de QR-code om ze te vinden.

Stap 1: Raadpleeg bestaande onderzoeken en ervaringen

De eerste stap is om informatie over de doelgroep op te zoeken. Gelukkig wordt er al veel onderzoek gedaan en is er al veel bekend. In je zoektocht naar informatie kun je gebruikmaken van onderstaande bronnen:

► Raadpleeg relevante beleidsstukken en beleidsonderzoeken

► Ga op zoek naar relevante gedragsonderzoeken

Tip: check de kennisbank van BIN NL en raadpleeg een van de gedragsexperts van jouw departement

► Ga op zoek naar (gedrags)wetenschappelijke literatuur

Tip: zoek naar relevante onderwerpen via Google Scholar en raadpleeg een van de gedragsexperts van jouw departement

► Ga in gesprek met professionals uit de uitvoering of anderen die de doelgroep goed kennen

Tip: denk aan consultants, sociale partners, gemeenten, schuldhulpverleners etc.

► Ga in gesprek met experts op het thema

Tip: denk aan onderzoekers en hoogleraren van universiteiten, lectoraten en aan onderzoeksbureaus

► Breng de doelgroep/subgroepen in kaart door middel van data-analyses

Tip: betrek data-analisten van jouw departement of de betreffende uitvoeringsinstansie erbij

Stap 2: Betrek de doelgroep bij de ontwikkeling van nieuw beleid

Om de belevingswereld van de doelgroep te leren kennen, is het zinvol om de doelgroep te betrekken bij de ontwikkeling van het nieuwe beleid. Zeker als je bij de vorige stap nog onvoldoende informatie over de doelgroep hebt gevonden. Je kunt hen op verschillende manieren erbij betrekken:

► Interview de doelgroep

Tip: gebruik bijvoorbeeld diepte-interviews om diepgaand inzicht in de doelgroep en de praktijk van alledag te verkrijgen

► Ga in gesprek met de doelgroep door middel van een focusgroep

► Breng de (contouren van de) klantreis van het nieuwe beleid in kaart

Tip: leg de gehele nieuwe klantreis of de belangrijkste elementen van de klantreis ook voor aan de doelgroep tijdens interviews of focusgroepen

► Zet een vragenlijst uit onder de doelgroep

Tip: gebruik deze methodiek vooral als je inzicht wilt krijgen in de gehele populatie

Stap 3: Test onderdelen van het nieuwe beleid bij de doelgroep

Soms is het zinvol om het beleid te toetsen bij de doelgroep. Dit is vooral nuttig om zicht te krijgen op hoe het nieuwe beleid daadwerkelijk ervaren wordt: dit is op basis van de eerder gevonden informatie en/of gesprekken soms nog onvoldoende inzichtelijk. Het testen van beleid kun je als volgt doen:

► Laat de doelgroep het nieuwe beleid ervaren met behulp van scenario's

Tip: gebruik een scenariostudie vooral als je het beleid nog niet helemaal hebt uitgewerkt en je verschillende varianten wilt testen

► Pre-testen: leg onderdelen van het nieuwe beleid in conceptvorm voor aan de doelgroep

Tip: denk hier bijvoorbeeld aan belangrijke onderdelen van het beleid, zoals hoe een nieuw aanvraagproces of een andere manier van toezicht wordt ervaren

► (Online) simulatie: laat de doelgroep verschillende stappen van het beleid doorlopen

Tip: bouw bijvoorbeeld een online omgeving na en kijk hoe de doelgroep deze ervaart

► Voer een gedragsexperiment uit waarbij je het nieuwe beleid vergelijkt met de huidige situatie

Tip: is het nieuwe beleid al grotendeels uitgewerkt? Gebruik dan een gedragsexperiment om de daadwerkelijke gedragseffecten in kaart te brengen

Hoe verder?

Je hebt de eerste stappen gezet. Je hebt nu meer inzicht in de gevolgen van het nieuwe beleid. Beantwoord nu de volgende vragen:

- In hoeverre sluiten de verwachte effecten aan op het beoogde doel van het nieuwe beleid?
- In hoeverre past het nieuwe beleid bij de doelgroep voor wie het bestemd is?

Tip: noteer in een aantal regels de antwoorden op de vragen hiernaast. Neem dit bijvoorbeeld op in de Memorie van Toelichting van het wetsvoorstel (als onderdeel van de kwaliteitseis 'doenvermogen') of in de uitvoeringtoets.